

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організованої злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Юрій ВІНОКУРОВ

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ
ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....170

Марина ВОЙЧИШЕНА

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ.....174

Ростислав ГОЛОВАЧ, Сергій ШЕРЕМЕТОВ, Володимир БАБЕНКО

СУДОВА ВІЙСЬКОВА ЕКСПЕРТИЗА У ПРОТИДІЇ ВІЙСЬКОВІЙ ОРГАНІЗОВАНИЙ
ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....177

Polixenia GRECU

SEMNIFICAȚIA URMELOR DE APĂRARE ÎN INTERPRETAREA MECANISMULUI
AGRESIUNII.....182

Єлизавета ДРИГА

ЗНАЧЕННЯ ВИСНОВКУ СПЕЦІАЛІСТА У ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО НЕЗАКОННИЙ ОБІГ
ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ.....186

Віктор ЗАГОРОДНІЙ, Ігор ЗАГОРОДНІЙ

ВЛАСНІ СПЕЦІАЛЬНІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗНАННЯ СЛІДЧОГО ТА ДЕТЕКТИВА.....190

Юлія ЗГОДА

РОЛЬ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КОРИСЛИВИХ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО
СТАНУ.....194

Христина КІЛІМІЧЕНКО

ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО
ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТІВ ЖІНОК, ПРИЧЕТНИХ ДО ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ
ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....197

Олександр КОТЛЯРЕНКО

БОЙОВИЙ ІМУНІТЕТ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАВДАНЬ СУДОВОЇ ВІЙСЬКОВОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ..... 200

Дар'я КРИВЕНЧЕНКО, Юлія СЕМКО

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОЗНАК ЗАКЛИКІВ ДО ПІДТРИМКИ
РІШЕНЬ ТА/АБО ДІЙ ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА, ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ ТА/АБО
ОКУПАЦІЙНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА.....204

Сергій ЛЯХОВЕЦЬКИЙ

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У КОНТЕКСТІ ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК
ДОВЕДЕННЯ ОСОБИ ДО САМОГУБСТВА.....209

Ірина МАКОГІН

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТИЗИ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ
ЩОДО ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ.....212

Головач Ростислав

судовий експерт

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз

Міністерства юстиції України,

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-7902-7560>,

електронна адреса: vekvnnc@gmail.com

Шереметов Сергій

завідувач лабораторії

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз

Міністерства юстиції України,

м. Київ, Україна

електронна адреса: s.sheremetov60@gmail.com

Бабенко Володимир

кандидат військових наук, доцент,

завідувач відділу Київський науково-дослідний інститут судових експертиз

Міністерства юстиції України,

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9835-5595> ,

електронна адреса: babenko1012@ukr.net

**СУДОВА ВІЙСЬКОВА ЕКСПЕРТИЗА У ПРОТИДІЇ ВІЙСЬКОВІЙ
ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ**

У тезах розглянуто роль судової військової експертизи у протидії військово-організованих злочинності під час війни. Визначено основні напрями досліджень та ключові виклики воєнного часу, що впливають на формування доказової бази.

Ключові слова: військова експертиза; військові злочини; організована злочинність.

Holovach Rostyslav

Forensic Expert

Kyiv Scientific Research Institute of Forensic Expertise

Ministry of Justice of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Sheremetov Serhiy

Head of Laboratory

Kyiv Scientific Research Institute of Forensic Expertise

Ministry of Justice of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Babenko Volodymyr

*Candidate of Military Sciences, Associate Professor,
Head of Department Kyiv Scientific Research Institute of Forensic Expertise of
the Ministry of Justice of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

MILITARY FORENSIC EXAMINATION IN COUNTERING ORGANISED MILITARY CRIME UNDER WARTIME CONDITIONS

The abstract examines the role of military forensic examination in countering military-organised crime during wartime. It identifies the main research areas and key wartime challenges that affect the formation of the evidence base.

Keywords: military forensic examination; military crimes; organised crime.

Судова військова експертиза як спеціалізований вид судової експертизи, спрямована на встановлення фактів і суджень про факти щодо дій чи бездіяльності органів військового управління, військових частин (підрозділів) і військовослужбовців (у т.ч. посадових осіб) у ході розслідування військових злочинів. [1]

В умовах військового конфлікту в Україні військова експертиза, зокрема, досліджує факти організованої злочинної діяльності, пов'язаної з військовою службою, до прикладу: корупцію; неправомірне використання військового майна; контрабанда через лінію фронту, незаконні виплати, розкрадання військового майна, торгівлю зброєю, порушення норм ведення бойових дій, уживання наркотичних засобів військовослужбовцями тощо.

Організована злочинність в Україні у ХХІ столітті є суттєвою перешкодою для досягнення належних стандартів у сфері оборони та правопорядку, а тому її дослідження слід вважати однією з найактуальніших суспільних проблем. Вона не тільки становить небезпеку в усіх сферах суспільного життя, але й створює соціальну напругу в країні, завдає шкоди правопорядку, негативно впливає на соціальний, культурний та економічний розвиток.

В умовах правового режиму воєнного стану змінюється кримінологічна характеристика організованої злочинності – її структура, динаміка та географія. У її складі з'являються особи, які, попри декларований патріотизм, переслідують власні корисливі інтереси. До таких проявів можна віднести: вербування військовослужбовців після перемоги до лав організованих злочинних формувань; вільний доступ до нелегальної зброї; участь колишніх військовослужбовців та працівників правоохоронних органів у кримінальних схемах; нелегальне переправлення чоловіків за кордон з метою уникнення мобілізації тощо.

Існують також значні ризики проникнення кримінальних елементів до бойових підрозділів Збройних Сил України. Окремої уваги потребує питання використання зброї кримінальними структурами. З огляду на те, що зброя є одним із ключових ресурсів організованої злочинності, вже сьогодні спостерігається

Section 2. Use of special knowledge and expert support for the investigation of organized crime in conditions
of armed conflict

підвищений інтерес до її придбання. Торговці зброєю реалізують ручні гранати, вибухові пристрої, кулемети, автомати та навіть РПГ. За наявності зброї на чорному ринку її постачання може здійснюватися як контрабандним шляхом, так і через блокпости, що може свідчити про причетність до таких схем окремих військовослужбовців та представників правоохоронних органів. [2, с.558]

Військова експертиза є ефективним інструментом для участі в розкритті складних схем злочинної діяльності у військовій сфері, що сприяє протидії організованій злочинності та забезпеченню дотримання норм міжнародного гуманітарного права. Загалом, військова експертиза в Україні виступає необхідним елементом системи правосуддя, який сприяє забезпеченню законності й справедливості у військових справах, підвищує ефективність розслідувань і запобігає негативним наслідкам злочинної діяльності в умовах воєнного стану.

Проведення судової військової експертизи у воєнний час ускладнюється обмеженим доступом до місця подій, пошкодженням доказів та неможливістю оперативного збору матеріалів, що впливає на їх збереження й об'єктивність аналізу. Судові військові експерти залучаються до встановлення належності військових злочинів до організованих форм злочинності, аналізу схем злочинної діяльності, а також до досліджень, пов'язаних із корупцією, контрабандою військового майна, незаконними виплатами, торгівлею зброєю тощо. Така діяльність є ключовою для ефективного розслідування та судового розгляду справ, пов'язаних з організованою злочинною активністю. Експерти проводять глибокий аналіз речових доказів, документів та відомостей про структуру й механізми функціонування злочинних груп, що дозволяє встановлювати ознаки організованості, зокрема сталість розподілу ролей, рівень координації учасників і системність протиправних дій.

Крім того, військова експертиза підтримує розслідування різних злочинів у військовій сфері шляхом науково обґрунтованої оцінки доказів, аналізу схем кримінальних оборудок та фіксації дотримання військових нормативів. Військові експерти застосовують спеціалізовані методики для виявлення фактів, що свідчать про участь організованих злочинних груп, що дає змогу слідству ефективно протидіяти таким злочинам і належно кваліфікувати кримінальні провадження.

Отже, експертне забезпечення розслідування військової організованої злочинності в Україні є ключовим ресурсом для органів досудового розслідування та суду, оскільки забезпечує якісну доказову базу й підтримує верховенство права у складних кримінальних провадженнях. Судові військові експертизи із застосуванням спеціалізованих методик та наукових підходів сприяють виявленню ознак організованої злочинної діяльності та системному аналізу злочинних схем, зокрема пов'язаних із корупцією, контрабандою військового майна та незаконною торгівлею зброєю.

Таке експертне забезпечення не лише дає змогу формувати чіткі, об'єктивні й обґрунтовані висновки як основу доказів, а й підвищує ефективність

правоохоронних органів у протидії військово-організованій злочинності. Воно забезпечує можливість глибокого й комплексного розгляду справ з урахуванням специфіки воєнного конфлікту, що є критично важливим для підтримання правопорядку та безпеки держави. Водночас експертна діяльність сприяє імплементації міжнародних стандартів та гарантує дотримання належних правових процедур у військових кримінальних провадженнях. [2]

Таким чином, експертне забезпечення є ключовим ресурсом для органів досудового розслідування та суду у боротьбі з військово-організованою злочинністю, підвищуючи якість доказової бази та підтримуючи верховенство права у складних кримінальних провадженнях.

Важливим напрямом є використання міжнародного досвіду у проведенні судових військових експертиз, зокрема співпраця з міжнародними структурами для вдосконалення процесу розслідування військових злочинів.

Олегом Батюком та Серафимою Дмитрів в статті [3, с.1] проаналізовано нормативно-правові акти України та держав – членів організації Європолу та Євроюсту, які входять до спільних слідчих груп, у межах Європейського Союзу в частині організації розслідування військових злочинів.

Визначено, що універсальна юрисдикція може бути передбачена нормою міжнародного звичаєвого або договірному права та здійснюватися або шляхом прийняття внутрішніх законодавчих актів (законодавча універсальна юрисдикція), або у формі слідства над особами, підозрюваними у скоєнні правопорушень, і передачі їх суду (правозастосовна універсальна юрисдикція). Підстави для здійснення універсальної юрисдикції щодо військових злочинів є одночасно в міжнародному договірному і звичаєвому праві. Запропоновано сформулювати єдину концепцію розслідування військових злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту, і кримінального переслідування винних осіб. Саме ця концепція, на думку авторів, визначається як така, що має важливе наукове і практичне значення, комплексну, міждисциплінарну цілісну теоретичну систему щодо діяльності в особливих умовах, яка загалом об'єднує сукупність теоретичних положень про специфічні закономірності у сфері правового забезпечення, організації розслідування і збору доказової інформації про військові злочини, розшуку, затримання та передачі посадових осіб, причетних до вчинення військових злочинів, здійснення міжнародного судочинства щодо винних осіб. Така концепція дасть змогу об'єднати наукові положення про діяльність органів кримінальної юстиції в умовах збройного конфлікту в єдину систему, що, своєю чергою, сприяє виявленню недосліджених питань і системному вирішенню відповідних проблем. Для слідчої та судової практики вона важлива тим, що озброює органи кримінальної юстиції науково обґрунтованими рекомендаціями з організації розслідування військових злочинів, а також методикою їх проведення

Вищевикладене дозволяє дійти висновку, що війна неминуче змінила характер функціонування організованої злочинності в Україні та її взаємодію зі злочинними угрупованнями інших держав. Незважаючи на воєнний стан та

Section 2. Use of special knowledge and expert support for the investigation of organized crime in conditions
of armed conflict

супутні кризові явища, українське суспільство не повинно забувати, що організована злочинність щоденно посягає на стабільність і безпеку країни, а також на життя, честь, гідність і майно громадян. Проведення судових військових експертиз потребує подальшого наукового опрацювання, удосконалення нормативної бази та спеціалізованих методик.

Ключові напрямки розвитку включають:

підвищення рівня підготовки експертів з урахуванням сучасних викликів, технологій та методів ведення бойових дій;

розвиток міжнародної співпраці та впровадження кращих практик для підвищення якості та ефективності експертної діяльності;

інтеграція експертної роботи з національною системою безпеки, що дозволяє оперативно реагувати на загрози та забезпечувати обмін інформацією між силовими структурами;

стандартизація методик, адаптованих до умов війни, що гарантує об'єктивність оцінки дій військових посадових осіб;

посилення матеріально-технічного та фінансового забезпечення, без якого ефективна експертна робота неможлива.

Реалізація цих напрямів зміцнить інституційну спроможність судових військових експертиз і підвищить їхню роль у забезпеченні верховенства права, національної безпеки та міжнародної справедливості в умовах воєнного часу та після війни.

Таким чином, конференція не лише консолідує знання та досвід, а й безпосередньо сприяє підвищенню ефективності розслідування військово-організованої злочинності та зміцненню верховенства права.

Перелік використаних джерел:

1. Військова експертиза. Загальні положення.
URL: <https://kndise.gov.ua/expertise/military-examinations>.
2. Богатирьов І.Г. Організована злочинність в Україні у XXI столітті: нові виклики. URL: http://lsej.org.ua/7_2024/134.pdf.
3. Батюк О.В., Дмитрів С.О. До питання організації розслідування військових злочинів. Стаття.
URL: <https://sls-journal.com.ua/uk/journals/tom-4-3-2021/do-pitannya-organizatsiyi-rozsliduvannya-viyskovikh-zlochyniv>.